

*Βασιλικὸν Θέατρον: Ἀριστόδημος, τραγωδία
εἰς πράξεις πέντε ὑπὸ Κ. Ἀγγελοπούλου.*

Μᾶς ἐπιβάλλεται κάποια ἐπιφύλαξις προκειμένου νὰ κρίνωμεν τὸ ἔργον ἀνδρὸς δημοσιολόγου καὶ πολιτευομένου, ὃ ὁποῖος πρώτην φορὰν παρουσιάζεται καὶ ὡς συγγραφεὺς. Ὅχι βέβαια διότι μᾶς τρομάζουν οἱ τίτλοι του· ἀλλὰ διότι ἐχάσαμεν ὀλόκληρον τὴν πρώτην πράξιν τῆς τραγωδίας, καὶ ἀκόμη διότι, ὡς ἐμάθαμεν ἀπὸ τὰς «Ἀθήνας» τῆς ἐπομένης, ἡ διεύθυνσις τοῦ Βασιλικοῦ ἀπέκοψε πολλὰς σκηνὰς οὐσιώδεις.

Ἡ ἐντύπωσίς μας ἐν τούτοις, ἀφ' ὅ,τι εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν, εἶνε ἡ ἑξῆς: Ὅτι ὁ κ. Κ. Ἀγγελόπουλος δὲν εἶνε ὁ δραματικὸς ἐκεῖνος ποιητής, πού θὰ ἤμποροῦσε νὰ διηγηθῆ μεγαλοφυῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ Μεσσηνίου ἥρωος, μὲ τραγικὰς σκηνὰς ἀνθρωποθυσιῶν καὶ ἐμφανίσεις φαντασμάτων ἀλλὰ Σαίξπηρ. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἀπαραιτήτου ἐδῶ μεγαλοφυΐας εἶνε τὸ κυριώτερον ἐλάττωμα τοῦ ἔργου. Μολοντοῦτο δὲν εἴμπορεῖ νὰ εἰπῆ κανεὶς ὅτι εἶνε κακογραμμένον ἢ ἀδεξιῶς σκηνοθετημένον. Ἀπεναντίας αἱ συνθηματικῶς ὠραῖαι σκηναὶ δὲν λείπουν, ἔχει δὲ καὶ μερικὰς ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀπολύτως ἴσως ὠραίας καί, ἂν θέλετε, πρωτοτύπους.

Ὅσον διὰ τὴν ιδέαν του καὶ τὰς ιδέας, ἰδοῦ: Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου. Πασῶν τῶν ἀρετῶν ἡγεμὼν ἐστὶν ἡ εὐσέβεια. Πατὴρ τε καὶ μητὴρ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἡ πατρίς. Ἔρως ἀνίκατε μάχαν, κτλ. Τίποτε δηλαδὴ περισσότερον καὶ νεώτερον, ἀφ' ὅ,τι μᾶς διδάσκουν αἱ χρηστομάθειαι καὶ τὰ ἄλλα βιβλία τοῦ σχολείου. Ἀλλ' ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἠθέλησε νὰ πρωτοτυπήσῃ δῆθεν εἰς τὰς ιδέας καὶ νὰ κάμῃ τὸν μεγάλον φιλόσοφον, διὰ νὰ φανῆ κοινὸς καὶ μικρὸς, — τὸ ὁποῖον ἔπαθαν τόσοι ἄλλοι, — ὅτι δηλαδὴ τὸ ἔργον δὲν κουράζει μὲ τετριμμένας φιλοσοφικὰς παρεκβάσεις, καὶ αὐτὸ εἶνε εἰς τὸ ἐνεργητικόν του.

Ἡ γλῶσσα του καθαρεύουσα καὶ ὁ στίχος του ἰαμβικός. Θὰ τὸ ἐμαντεύατε καὶ χωρὶς γὰ τὸ εἶπω... Καὶ ὅμως ὁ ἰαμβος δὲν στερεῖται ἐδῶ κάποιας ἁρμονίας πρωτογενοῦς καὶ ἀνεπιγνώστου, ἢ δὲ καθαρεύουσα εἶνε σχεδὸν ἀπηλλαγμένη τῶν ἐξεζητημένων ἐκείνων ἀρχαϊσμῶν, οἱ ὅποιοι κινοῦν τὸν γέλωτα εἰς ἄλλας ἀρχαιοπρεπεῖς τὴν γλῶσσαν τραγωδίας. Κι' αὐτὸ εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ «Ἀριστοδήμου».

Ἐν γένει ἡ τραγωδία τοῦ κ. Ἀγγελοπούλου μοῦ ἐφάνη ἀνωτέρα τῶν συνήθων μεγαλοφυῶν τραγωδιῶν, τῶν γραμμένων ἀπὸ μὴ μεγαλοφυεῖς καὶ τόσον, ὥστε εἶμαι βέβαιος ὅτι ἂν ὑπεβάλλετο εἰς κανένα Λασσάνειον, δὲν θὰ ἐβραβεύετο. Καὶ ἐφ' ὅσον θὰ παίζωνται εἰς τὸ ἑλληνικὸν θέατρον τοιοῦτου εἴδους ἔργα, — φεῦ! διὰ πολὺν καιρὸν ἀκόμη, — θὰ ἤθελα νὰ προτιμᾶται ὁ «Ἀριστόδημος» ἀπὸ κάθε ἄλλον συνάδελφόν του.

Ἡ παράστασις, μολονότι διὰ τὴν δριμύτητα τοῦ χειμῶνος μὲ ἀραιότατον ἀκροατήριον, «σισύραις ἐγκεκορδυλημένον», ἐπέτυχεν, ἐνθουσίασε κ' ἐθέρμανε. Ὅλοι οἱ ἠθοποιοὶ ἔπαιξαν καλὰ, καὶ ἰδίᾳ ἡ κ. Στέλλα Γαλάτη (Ἀρσινόη) ὁ κ. Φύρστ (Ἀριστόδημος), ὁ κ. Μέγγουλας (Πολύδωρος) καὶ ὁ κ. Μαριῖκος (Λυκίσκος). Αἱ σκηνογραφίαι κ' αἱ ἐνδυμασίαι θαυμάσιαι. Εἰς στιγμὰς τινὰς μάλιστα ἀπετελεῖτο ἐπὶ τῆς σκηνῆς σύνολον ἀληθινὰ ἐπιβλητικὸν καὶ ὡραῖον.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ